

Vergaderjaar 2006–2007

30 501

Regels voor het gunnen van overheidsopdrachten door aanbestedende diensten en opdrachten door speciale-sectorbedrijven (Aanbestedingswet)

Nr. 15

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 13 juli 2007

De vaste commissie voor Economische Zaken¹ heeft een aantal vragen (07-EZ-B-033) voorgelegd aan de minister van Economische Zaken inzake het aanbestedingsbeleid in relatie tot het MKB.

De minister van Economische Zaken heeft deze vragen beantwoord bij brief van 13 juli 2007. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Kraneveldt-van der Veen

De wnd. griffier van de commissie,
De Veth

¹ Samenstelling:

Leden: Van der Vlies (SGP), Crone (PvdA), Schreijer-Pierik (CDA), Vendrik (GL), Ten Hoopen (CDA), Kortenhorst (CDA), Hessels (CDA), ondervoorzitter, van der Ham (D66), van Velzen (SP), Aptroot (VVD), Smeets (PvdA), Dezentjé Hamming (VVD), Kraneveldt-van der Veen (PvdA), voorzitter, Irrgang (SP), Jansen (SP), Biskop (CDA), Ortega-Martijn (CU), Blanksma-van den Heuvel (CDA), Van der Burg (VVD), Graus (PVV), Zijlstra (VVD), Besselink (PvdA), Gesthuizen (SP), Ouwehand (PvdD) en Vos (PvdA).
Plv. leden: Van der Staaij (SGP), Kalma (PvdA), Van Dijk (CDA), Duyvendak (GL), Van Vroonhoven-Kok (CDA), Kortenhorst (CDA), De Rouwe (CDA), Koşer Kaya (D66), Ulenbelt (SP), Blok (VVD), Samsom (PvdA), Weekers (VVD), Van Dam (PvdA), Karabulut (SP), Luijben (SP), De Nerée tot Babberich (CDA), Cramer (CU), Atsma (CDA), Schippers (VVD), Madlener (PVV), Neppéus (VVD), Blom (PvdA), Gerkens (SP), Thieme (PvdD) en Heerts (PvdA).

1

Kunt u aangeven hoe groot het aandeel van het MKB (tot 100 werknemers) is bij Europese aanbestedingen? Zo neen, waarom niet.

Naar het aandeel van het MKB in opdrachten die Europees zijn aanbesteed, is onderzoek gedaan, in opdracht van de Europese Commissie¹. Hierbij is de Europese definitie gehanteerd dat MKB bedrijven minder dan 250 medewerkers hebben. Het aandeel dat het MKB aan Europese aanbestedingen heeft, wordt in het onderzoek voor het jaar 2001 geschat op 43 procent. Hierbij is de waarde van de aanbestedingen als uitgangspunt genomen. Dit beeld geldt voor de hele Europese Unie. Doordat het onderzoek een bredere definitie van het MKB hanteert, is het aandeel van het MKB tot 100 werknemers niet bekend. Ik ben daarom voornemens om nader onderzoek te doen naar het aandeel van het MKB tot 100 werknemers bij opdrachten die Europees zijn aanbesteed.

2

Kunt u aangeven hoe groot het aandeel van het MKB (tot 100 werknemers) is bij overheidsopdrachten onder de Europese drempelbedragen? Zo neen, waarom niet.

Over het aandeel van het MKB in aanbestedingen onder de Europese drempel ontbreken precieze cijfers. Geschat wordt dat het aandeel van het MKB onder de Europese drempel hoger ligt dan boven de Europese drempel, omdat MKB bedrijven met name in aanmerking lijken te komen voor de relatief kleine(re) opdrachten.

3

Vindt u dat het MKB voldoende aan bod komt bij overheidsopdrachten waarbij wordt aanbesteed? Zo ja, op welke gegevens baseert u die visie? Zo nee, wat gaat u doen om de situatie te verbeteren?

Het genoemde onderzoek van de Europese Commissie vormt een indicatie dat het MKB een relevant deel van de overheidsopdrachten krijgt. Dit wil echter niet zeggen dat er geen onnodige belemmeringen bestaan voor het MKB. Ondernemers(organisaties) klagen onder andere over disproportioneel hoge selectie-eisen en onnodige administratieve lasten. Om de toegang tot overheidsopdrachten voor het MKB te vergroten neemt het Kabinet zowel maatregelen in de aanbestedingsregelgeving als in het flankerend beleid. Voor wat betreft de regelgeving is het Kabinet allereerst voornemens om de aanbestedingsprocedures te standaardiseren en uniformeren, zodat de administratieve lasten voor het bedrijfsleven lager zullen worden. Daarnaast denkt het Kabinet eraan om grenzen te stellen aan de selectie-eisen die gesteld kunnen worden. Voor wat betreft het flankerende beleid is het Kabinet voornemens om de deskundigheid van aanbestedende diensten te vergroten, zodat er minder disproportionele eisen zullen worden gesteld.

4

Kunt u het antwoord op vraag 3 relateren aan de doelstelling in het Beleidsprogramma (pag. 24), waarin wordt aangegeven minimaal 10% van wat er wordt uitgegeven aan het bedrijfsleven te bestemmen voor het MKB.

In mijn antwoord bij vraag 3 noemde ik de maatregelen die het Kabinet neemt om de onnodige belemmeringen voor het MKB bij aanbestedingen weg te nemen en op deze manier de toegang tot overheidsopdrachten voor het MKB te vergroten. Met deze maatregelen geeft het Kabinet invul-

¹ The access of SMEs to public procurement contracts, 2004, Onderzoek uitgevoerd door EIM in opdracht van de Europese Commissie.

ling aan de doelstelling in het Beleidsprogramma, om minimaal 10% van wat er wordt uitgegeven aan het bedrijfsleven te bestemmen voor het MKB.

5

Kunt u aangeven welke effecten mantelcontracten hebben op het aanbesteden aan het MKB?

In een mantelovereenkomst heeft een aanbestedende dienst met een onderneming voorwaarden afgesproken waaronder binnen een bepaalde tijd van tevoren beschreven werken, leveringen of diensten worden afgenomen. Afhankelijk van de markt, kan een mantelovereenkomst voor zowel aanbestedende diensten als opdrachtnemers interessanter zijn dan een enkele overeenkomst. Bij een mantelovereenkomst hoeft een aanbestedende dienst niet steeds opnieuw een opdracht in de markt te plaatsen, waardoor de uitvoeringslasten aan de kant van de aanbestedende dienst en de kosten van de opdrachtnemer worden beperkt. De waarde van een mantelovereenkomst, waar meerdere nadere opdrachten onder vallen ligt dan ook hoger dan van een overeenkomst waarin een enkele opdracht wordt toegekend. Door deze hogere waarde kunnen bij de aanbesteding hogere eisen gesteld worden aan een onderneming, die zich wil inschrijven op de aanbesteding. Indien er hogere eisen gesteld worden en een onderneming niet aan deze hogere eisen kan voldoen, komt een onderneming niet in aanmerking voor de aanbesteding. Dit geldt voor iedere onderneming, maar zal zich mogelijk vaker voordoen bij een MKB onderneming. Als er hogere eisen gesteld worden, moeten deze eisen vanzelfsprekend proportioneel zijn.

6

Heeft u zicht op de wijze waarop gemeenten, provinciën, rijkswaterstaat en de centrale overheid zelf (de ministeries) hun aanbestedingsprocedures inrichten en uitvoeren?

Ik heb de beschikking over meerdere onderzoeken naar hoe de decentrale en centrale overheden hun aanbestedingsprocedures inrichten en uitvoeren. Tevens heeft het ministerie van Economische Zaken veelvuldig overleg met de decentrale overheden over hoe zij hun aanbestedingsprocedures inrichten en uitvoeren.

Op dit moment is er grote verscheidenheid in de manier waarop aanbestedende diensten hun aanbestedingsprocedures inrichten en uitvoeren. Het Kabinet is voornemens deze aanbestedingsprocedures te standaardiseren en uniformeren, zodat de administratieve lasten voor ondernemers zullen afnemen.

Met betrekking tot de uitvoering van de aanbestedingsprocedures blijkt uit onderzoek in opdracht van het ministerie van Economische Zaken dat de naleving van de Europese aanbestedingsregels over het algemeen een stijgende lijn vertoont, maar ook dat er verdere verbetering mogelijk is¹. Vooral bij de kleine gemeenten is veel verbetering mogelijk. Deze verbetering is onder andere te behalen door een verdere professionalisering bij gemeenten op het gebied van aanbesteden. In een onderzoek naar de mate van professionalisering bij gemeenten op het gebied van aanbesteden blijkt dat de gemeenten over het algemeen op de goede weg zijn wat betreft de professionalisering van hun inkoop- en aanbestedingsbeleid². Er is bestuurlijke aandacht voor het onderwerp en de werkwijzen zijn in de meeste gevallen formeel vastgelegd in beleid.

Een belangrijke rol bij het professionaliseren van het inkoopbeleid is weggelegd voor PIANOo, het kennisnetwerk aanbesteden. PIANOo heeft tot taak om de kennis over aanbesteden bij aanbestedende diensten te vergroten. Dit doet PIANOo o.a. door het organiseren van voorlichtings-

¹ Nalevingsmeting aanbesteden 2004, onderzoek Significant B.V. in opdracht van het ministerie van Economische Zaken.

² Landelijke inventarisatie inkopen en aanbesteden bij gemeenten, 2006, onderzoek SGBO in opdracht van VNG.

bijeenkomsten, ondersteuning van gemeentelijke inkoop samenwerking en het beantwoorden van concrete aanbestedingsvragen.

7

Acht u het noodzakelijk dat de kennis van ondernemers (in het midden en kleinbedrijf) aangaande de (procedures rond) aanbesteden verbeterd wordt? Zo nee, waarom niet? Zo ja, bent u dan bereid hiervoor zelf actie te ondernemen?

Om de toegang van het MKB tot overheidsopdrachten te vergroten is het noodzakelijk dat de kennis van de ondernemingen over (de procedures rond) aanbesteden wordt verbeterd. Ik ben voornemens de kennis van ondernemingen over aanbesteden te vergroten door VNO-NCW en MKB-Nederland te steunen in het opzetten van een aanbestedingsnetwerk voor ondernemers. PIANOo heeft hiervoor aan de centrale werkgeversorganisaties haar hulp aangeboden. Dit nieuwe netwerk moet zich richten op de barrières die specifiek zijn voor de verkoopzijde van overheidsopdrachtverlening. Dit kunnen problemen zijn die MKB ondernemingen in hun eigen organisatie ervaren bij het zaken doen met overheden. Ik vind dat deze taken het best vanuit de expertise en kennis van ondernemersverenigingen kunnen worden uitgevoerd.

8

Wanneer kan de Kamer nieuwe regelgeving aangaande aanbesteding verwachten, refererend aan het feit dat de wet die vorig najaar is aangenomen door de Tweede Kamer sprak over later in te voeren nadere regelgeving?

Mede afhankelijk van de behandeling van de Aanbestedingswet (Kamerstukken 30 501) in de Eerste Kamer, is mijn streven om de voorstellen tot wijziging van het Besluit aanbestedingsregels voor overheidsopdrachten en het Besluit aanbestedingen voor speciale sectoren eind 2007 aan de Kamer te sturen.